

Riječ urednika

Posvetivši ovaj broj *Povijesnih priloga* našoj dragoj dr. Zdenki Šimončič-Bobetko, opraštamo se od kolegice koja je tijekom proteklih osam godina brižljivo i neumorno uređivala ovaj povijesni znanstveni časopis. Svojim je brojnim istraživanjima i radovima uspjela obogatiti hrvatsku historiografiju, poglavito onu vezanu uz gospodarsku povijest. Svima će nama nedostajati njezino znanje i kolegijalnost, ali i velik optimizam kojim je zračila njezina osobnost. Inzistirajući na profesionalnosti i stručnosti, dr. Zdenka Šimončič-Bobetko je kao glavni i odgovorni urednik *Povijesnih priloga* uspjela stvoriti časopis prihvaćen u širim znanstvenim krugovima. Njezin se život ugasio u trenutku kada su konačnim ostvarenjem samostalne hrvatske države napokon stvorene okolnosti za napredak povijesnih znanosti u nas. Svjesna mogućnosti, ali i obveza koje novo vrijeme donosi, dr. Zdenka Šimončič-Bobetko počela je postupno prilagođavati sadržaj ovog časopisa promijenjenim prilikama. U namjeri da na najbolji način nastavimo njezin rad, novi se urednički odbor odlučio za daljnju promjenu dosadašnje koncepcije i kompozicije *Povijesnih priloga*. Glavnom zadaćom ovog časopisa smatramo stavljanje hrvatske povijesti u širi, srednjoeuropski kontekst, s naglaskom na suradnji s iskusnim povjesničarima u inozemstvu slijedeći put komparativnih povijesnih istraživanja.

Hrvatska je historiografija u vrijeme nakon drugoga svjetskog rata bila pod izrazitom dominacijom jugoslavenske totalitarne ideologije i marksističkog tumačenja povijesnih zbivanja. Netolerantnost bivšega političkoga sustava prema tekovinama zapadnoeuropske civilizacije i njegovo nepriznavanje slobode izražavanja misli, sprječavali su nesputani razvoj profesionalne suradnje između hrvatskih povjesničara i njihovih kolega u zemljama s demokratskim poretkom. Pravo na kritičke rasprave i diskusije među ravnopravnima jest glavni preduvjet za procvat povijesnih znanosti. Posljedica jednopartijskog starateljstva bila je zamjetna praznina u domaćoj historiografiji u odnosu na zapadnoeuropsku povijesnu znanost, a zbog toga je i znanje stranih povjesničara o hrvatskoj prošlosti bilo nedostatno. Time je učinjena velika nepravda prema hrvatskoj povijesnoj baštini, a stvorene su predrasude koje još dan danas značajno utječu na najmoćnije čimbenike svjetske politike. Jedan od najbizarnijih primjera potpunog nepoznavanja hrvatske povijesti jest čuđenje nekih stranih diplomata 1991. godine sažeto u pitanju: »Zašto Srbi granatiraju 'svoj' Dubrovnik?« U vodećim svjetskim političkim krugovima dugo je prevladavalo mišljenje daje Jugoslavija jedinstveni državni entitet, s jednim narodom, jednim jezikom, jednom kulturom, poviješću. Polazeći od toga, smatrali su kako Hrvati predstavljaju tek nacionalnu manjinu koja svojim seperatizmom želi razbiti tu jedinstvenu državu. Takvim se predrasudama potpuno negirala činjenica da se ime Kraljevine Hrvatske spominje još u 10. stoljeću, dok je država Jugoslavija stara samo šezdesetak godina.

Hrvatska je povijest svojevrсна prizma povijesti Srednje Europe. Ona je prožeta germanskim utjecajem sa sjevera, mađarskim s istoka, talijanskim s zapada, i turskim s juga. Stoga se ovdašnji povijesni procesi ne mogu tumačiti nezavisno od širih procesa koji su tijekom stoljeća zahvatili Habsburšku Monarhiju, Mletačku Republiku ili Osmanlijsko Carstvo. Bez obzira na to što su se ti procesi razvili pod potpuno različitim okolnostima i

usprkos tome što su vodili do različitih rezultata, oni ipak nisu uspjeli izbrisati hrvatski nacionalni identitet, niti svijest o opstojnosti hrvatske državnosti. Hrvatska je povijest zbog toga tako zanimljiva, ali upravo je to čini tako nedostupnom povjesničarima izvan Hrvatske. Ideološka su ograničenja sada, doduše, nestala, ali hrvatska povijest još nije našla svoje zasebno mjesto u razmatranjima europskih povjesničara. Kao osnovnoga krivca za svojevrzni 'zastoj' naveo bih jezik. Naime, znanstveno istraživanje hrvatske prošlosti zahtijeva poznavanje ne samo hrvatskog nego i latinskog, njemačkog, taljanskog, mađarskog, pa čak i turskog i arapskog jezika.

Zbog te jezične nedostupnosti hrvatske povijesti u inozemstvu, ali i s obzirom na opći deficit povijesnih znanosti u zemljama Sjeverne i Zapadne Europe, odlučili smo se za konceptijske i kompozicijske promjene koje će tu povijest učiniti ipak dostupnom stranim povjesničarima. U *Povijesnim prilogima* ubuduće nećemo objavljivati samo rasprave na hrvatskom jeziku, nego će oni biti obogaćeni člancima na engleskom ili njemačkom jeziku. Na taj će se način strani povjesničari lakše upoznati s najnovijim rezultatima na području povijesnih znanosti u nas, a istodobno će domaći povjesničari uspostaviti lakšu komunikaciju sa svojim europskim kolegama. Osim toga, sljedeći budući brojevi *Povijesnih priloga* bit će tematski. Jedna će se tema odrediti za rasprave na hrvatskom jeziku, a druga za rasprave na engleskom ili njemačkom. Glavna tema priloga na hrvatskom jeziku za sljedeći broj ovog časopisa, koji će izaći u prosincu tekuće godine, bit će: POLITIČKA KULTURA HRVATSKE KRALJEVINE U DRUGOJ POLOVICI 19. STOLJEĆA. Središnja pak tema s prilogima na njemačkom ili engleskom jeziku imat će ovaj tematski blok: HRVATSKO GOSPODARSTVO I FINANCIRANJE RATA. Svoje priloge na hrvatskom, odnosno engleskom ili njemačkom jeziku treba dostaviti do 30. rujna tekuće godine na adresu uredništva. Prilozi na hrvatskom jeziku moraju imati opseg između 45 i 60 kartica (dakle ukupno najviše 110.000 karaktera ili slovnih mjesta), a na engleskom ili njemačkom jeziku između 30 i 45 kartica (ukupno najviše 85.000 karaktera ili slovnih mjesta). Hrvatski će se prilozi objavljivati s duljim sažetcima na engleskom i njemačkom jeziku, a engleski ili njemački s kraćim sažetcima, dakako, na hrvatskom jeziku. Ako urednički odbor odluči objaviti članak, od autora će se zatražiti da dostavi disketu na kojoj je pohranjen njegov tekst (preporučujemo programe Word 2.0 ili Word 6.0).

Alexander Buczynski

Pregled sadržaja svih dosadašnjih *Povijesnih priloga*

Broj 1, Zagreb, 1982., 308 str.

Vlado Oštrić, *Radnički pokret u jugoslavenskim zemljama od svojih početaka do 1918-1919. godine (I. historiografije SKJ) i odnos općeg, posebnog i pojedinačnog (izmri znanstveni rad) str. 11-61.*

Zlatko Čepo, *Ideje samoupravnog socijalizma u ruskoj komunističkoj partiji (b) 1917-1921. (izvorni znanstveni rad) str. 63-100.*

Zdenka Simončić-Bobetko, *Razvoj tekstilne industrije u Hrvatskoj u razdoblju između dva svjetska rata (1918-1941) (izvorni znanstveni rad) str. 101-203.*